

Akademikerens blikkdiagnose

Lavoll-Nylenna A.

Spis smart

Mat for hjernen. 125 s, ill. Oslo: J.M. Stenersens forlag, 2007. Pris NOK 249
ISBN 978-82-7201-423-9

Blikkdiagnosen var noe ufordelaktig, overskriftene tabloide. Stoffet så ved første øyekast ut til å passe best i et ukeblad. På den annen side – var det ikke noe kjent ved det etternavnet?

Motvillig lot jeg

boken få en plass blant ventende oppgaver bakerst på skrivebordet. Vel hjemme fra treningssenteret oppdaget mor i huset den. «Har du kjøpt denne til meg?» spurte hun undrende, men gledesstrålende, «akkurat det jeg trenger nå!» Og borte var både hun og boken.

De lot ikke vente lenge på seg, de uunngåelige kommentarene som enhver akademiker møter i sosial sammenheng, og som hver gang gir det samme uunngåelige resultat: At omgivelsene mildt overrasket må konstatere at fagpersonen ikke har det minste greie på selv de enkleste sammenhenger. Som at cottage cheese kan være bra for å få sove. At tran kan dempe AD/HD og aggresjon. At det er masse magnesium i mandler, og at grovt brød med avokado og egg er supert mot demens.

Dette er en bok med mye luft, korte avsnitt og store overskrifter. Illustrasjonene kan telles på en sagverksarbeiders hånd, men det er ikke noe stort savn. Små kasuistikker innleder hvert kapittel. Essensen i hvert kapittel klargjøres raskere enn Nescafé av de stikkordsmessige ingressene, som på sitt vis fungerer som en slags abstrakter. «Spis: Egg, fet fisk, valnøtter og linfrø. Unngå: for mye oljer.» Viktige poenger fra teksten og matvarer som omtales er uthevet i den sjenerøse margin.

Forfatteren har gjort en god jobb med å omskrive faguttrykk til alminnelig norsk, og forklarer greit de faguttrykkene det har vært nødvendig å bruke. Teksten er lettlest og språket flyter godt, men avsnittene blir ofte i korteste laget, og noen steder erstattes brødteksten litt for mye av faktaruter og stikkord. Dermed er det ikke en bok man får lyst til å lese sammenhengende fra perm til perm. Men avsnittene står godt på egne bein. Boken tåler at man slår opp, men er for tynn til å fungere som noen oppslagsbok. I teksten er det ingen kildehenvisninger, men bakerst står det en nokså blandet kildeliste, med alt fra artikler i internasjonale medisinske tidsskrifter til Internettsteder av ulik valør.

Dette bringer oss til det vanskelige spørsmålet om hvem denne boken kan være av interesse for. Den er en enkel og kortfattet presentasjon av sammenhenger mellom kosthold og hjernens funksjon. Noe av stoffet er godt dokumentert, mens det andre steder blir nokså spekulativt. At kalkunkjøtt skal virke mot depressive tendenser fordi det er rikt på tryptofan, som kan omdannes til dopamin som i sin tur kan stimulere hjernens belønningsmekanismer, er ett av flere eksempler på det. Fagfolk kan nok bruke boken som et utgangspunkt, men må vurdere kildene. Lesere uten tilstrekkelig grad av kildekritikk vil kunne oppfatte den som ufortjent autoritativ. Det er på den annen side fortjenstfullt at forfatteren har laget en sammenhengende fremstilling av matvarer og næringsstoffer som kan påvirke ulike sider ved hjernens funksjon. Boken vil interessere mange, men hører neppe hjemme i fagbiblioteket.

Geir Bråthen

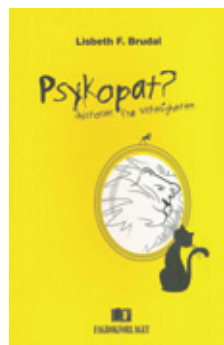
Nevrologisk avdeling
St. Olavs Hospital

Lettlest om psykopati

Brudal LF.

Psykopat?

Historier fra virkeligheten. 177 s.
Bergen: Fagbokforlaget, 2007. Pris NOK 249
ISBN 978-82-450-0587-5

Forfatteren ønsker å gi et klarere bilde av den ikke-kriminelle psykopaten og av personer som ikke har evner til empati. Lisbeth Brudal er en aktiv formidler i dagspressen og har utgitt en rekke mer populærvitenskapelige bøker om psykologiske fenomener. Noen klar målgruppe angis ikke, men boken er skrevet i en form og sjanger som tyder på at den er myntet på en bred leserskare.

Boken er meget lettlest og inneholder 20 korte kapitler. Kapitlene kommer i naturlig rekkefølge og omfatter alt fra psykopatiske personlighetstrekk, historier fra virkeligheten, Peer Gynt, Narkissos, mimetisme og moderne hjerneforskning om speilnevroner. Det som binder det hele sammen er forfatterens analyse av skuespillet *Peer Gynt*. Denne analysen er vel også det mest interessante. Analysen gjør absolutt boken mer leservennlig og levende.

Mye av det andre stoffet er hentet fra tidligere bøker og er nok allerede velkjent for fagfolk innen medisin og psykologi.

Boken inneholder minimalt med faglig sjargong og uttrykksmåte. Leseren får et visst innblikk i hvordan psykopaten opplever av nære personer i hans/hennes omgangskrets og hvordan mangel på empati gir nære personer en følelse av å være betydningsløse. I tillegg prøver forfatteren å gi et innblikk i hvordan psykopaten selv har det. Hvordan han/hun kun er opptatt av situasjonen her og nå samt har få tanker og drømmer om fremtiden. Noe som igjen fører til ensomhet og isolasjon. Det gis ingen nye, oppsiktsvekkende råd om hvordan man skal takle psykopaten. Selv om forfatteren nevner at en mulig behandlingsform kan være en type opplæring i empatisk kommunikasjon, er nok behandlingsrådet fortsatt: prøv å komme deg bort.

Dette er ingen dybdebok om psykopati. Den er enkel og lettlest, men for overfladisk for fagpersoner. For personer utenfor medisinen og psykologien kan den imidlertid ha sin misjon.

Jan Ivar Røssberg

Avdeling for forskning og undervisning
Divisjon for psykiatri
Ullevål universitetssykehus

Nyttig veileder i vanskelig landskap

Pane A, Burdon M, Miller NR.

The neuro-ophthalmology survival guide
424 s, ill. Edinburgh: Elsevier Mosby, 2007.
Pris GBP 40
ISBN 978-0-723-43405-4

Denne boken bør finnes på ethvert øyelegekontor, men også andre leger kan ha stor nytte av den i sitt daglige arbeid.

En styrke er at den tar utgangspunkt i symptomene. Deretter omtales funn ved kliniske undersøkelser, anbefalte supplerende undersøkelser, årsaker samt mulige differensialdiagnostiske overveielser, og temaene avsluttes med et utmerket behandlingskart. Hvert kapittel omtaler et spesifikt klinisk symptom: synsnedsettelse, dobbeltsyn, forbigående synstap, opplevelse av unormale bevegelser av omverdenen, ulike pupillestørrelser, nedhengende øyelokk, svakhet og spasmer i ansiktet, samt smerter rundt og i øyet. Et eget kapittel er viet ikke-organisk synstap.

Det første kapitlet gir 20 «gylne regler» som hjelp for å unngå de vanligste og farligste muligheter for feildiagnoser.

Til tross for bokens beskjedne omfang, er den rikelig illustrert. Spesielt vil jeg anbefale omtalen av dobbeltsyn, hvor teksten er supplert med meget gode illustrasjoner, både av øyebevegelser og de aktuelle nevreradiologiske funn. Det finnes også en nyttig og detaljrik oversikt over de forskjellige synsfeltdefektenes lokalisasjonsverdi.